

Nieuwsbrief

'Kwaliteit Speciaal'

Kwaliteit Speciaal nummer 1 - jaargang 1 – juni 2005

Inhoud

Project Kwaliteit Speciaal

Zelfevaluatie moet je doen

Aprilbrief van de minister

**Regelingen Ambulante
Begeleiding**

**Onderwijsverslag Inspectie:
aanmoediging of veroordeling**

Geen leerling tussen wal en schip

Herijking van de zorg in aanbouw

Herijking van de zorg: overleg

Project Kwaliteit Speciaal

Inleiding

In augustus 2004 is het project 'Kwaliteit Speciaal' van start gegaan. De WEC-Raad en de gezamenlijke onderwijsorganisaties willen vanuit het project de activiteiten ondersteunen die door het speciaal onderwijs zelf op het gebied van de kwaliteitsontwikkeling worden gewenst en uitgevoerd. Deze wens komt voort vanuit het besef dat er binnen het speciaal onderwijs nog veel verbetering nodig is en dat de 'buitenwereld' (ouders, Tweede Kamer, onderwijsinspectie) kritisch meekijkt naar de wijze waarop men in het speciaal onderwijs en de Regionale Expertise Centra de taken uitvoert.

Belangrijk doel van het project is de kwaliteit van het speciaal onderwijs beter in kaart te brengen en waar nodig verder te ontwikkelen.

Het project wordt uitgevoerd door de WEC-Raad en de onderwijsorganisaties gezamenlijk en kent vooralsnog een looptijd tot augustus 2006.

Voorafgaande aan de start van het project is een Plan van aanpak opgesteld in samenspraak met het onderwijsveld. Ook is in die periode intensief overleg gevoerd met de WEC-Raad in oprichting en met de stuurgroepen WSNS+ en Kwaliteit van leerlingenzorg in VMBO en Praktijkonderwijs. In het Plan van aanpak staan de thema's kwaliteitszorg, managementontwikkeling, ontwikkeling van het vso en de ontwikkeling van leerlijnen centraal.

Vervolgens hebben de gezamenlijke onderwijsorganisaties en de WEC-Raad in mei 2004 een Begeleidingscommissie in het leven geroepen onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Daarmee geven de onderwijsorganisaties en de WEC-Raad uitdrukking aan de wens van het onderwijsveld om het proces van kwaliteitsontwikkeling in de komende periode te laten plaatsvinden vanuit de scholen en REC's en onder verantwoordelijkheid van het onderwijsveld zelf.

Gesprekken met het (v)so-veld

Een van de eerste activiteiten van de projectgroep was het organiseren van gesprekken met alle (v)so scholen en REC's. Deze gesprekken hadden tot doel om over de thema's uit het Plan van aanpak verdere informatie te verzamelen inzake de ambities, wensen en behoeften, knelpunten en bestaande goede praktijken. Dit met het oog op een verdere uitwerking en vormgeving van activiteiten binnen deze thema's op basis van behoeften en ontwikkelingen vanuit het veld zelf.

Resultaten op website WEC-Raad

In maart is een brief naar alle (v)so-scholen en REC's verzonden, waarin een samenvattend beeld is gegeven van de opbrengst van de 'veldlijngesprekken'. Op de website van de WEC-Raad www.wec-raad.nl is meer informatie opgenomen over de 'scores' op de afzonderlijke gespreksthemata's. Op basis van de uitkomsten van deze gesprekken is het Plan van aanpak 2005 met daarin de hiervoor al aangegeven prioriteiten opgesteld.

Na de zomerperiode zal vanuit het project gestart worden met het stimuleren en organiseren van regionale netwerken voor het management van speciale scholen en REC's. Er zijn 13 voor het (v)so-velde dekkende en clusteroverstijgende regio's gevormd. Tijdens de bijeenkomsten van de netwerken staan de werkwijze 'halen-en-brengen', de uitwisseling van good-practice, het koppelen van partners met vergelijkbare ontwikkelings-, ondersteunings- en opleidingswensen aan elkaar en de samenwerking op het gebied van het vso-aanbod, de stage en arbeidstoeleiding op de agenda. Vanuit het project wordt het initiatief genomen en de gelegenheid geboden; de invulling en het vervolg zullen voor een groot deel door de deelnemers aan de netwerken zelf worden bepaald. Vanuit het project zullen Ans Buzzoni, Wim Nederlof en Frans Thomassen deze netwerkbijsamelingen organiseren.

Zelfevaluatie moet je doen

Inleiding

Negentien scholen en drie REC's hebben zich aangemeld om de zelfevaluatie-aanpak van het project 'Kwaliteit Speciaal' in de eigen praktijk uit te proberen en te verbeteren. De ervaringen van deze praktijksituaties gaan leiden tot een werkwijze die het komende schooljaar beschikbaar komt voor alle (v)so-scholen en REC's. Na de zomervakantie worden de scholen en REC's geïnformeerd over de wijze waarop zij zich voor deelname kunnen aanmelden.

Achtergronden

De projectgroep streeft naar versterking van de kwaliteit van scholen en REC's. In 2004 heeft een ontwikkelgroep uit de vier clusters een kader en een werkwijze ontworpen voor de zelfevaluatie van scholen en REC's. Scholen en REC's kunnen hiermee hun eigen kwaliteit in kaart brengen en snel zicht krijgen op de beoordeling en opvattingen van groepen belanghebbenden. Een resonansgroep heeft vervolgens het ontwerp van kritische kanttekeningen voorzien. Nu moet de praktijk in scholen en REC's uitwijzen of de goede keuzes zijn gemaakt.

Aanpak

Het zelfevaluatiekader scherp uw visie, levert een door de school (het REC) zelf opgestelde ontwikkelagenda op die gebruikt kan worden in het kader van de eigen kwaliteitszorg en planvorming.

In het kader staat vooral de aanpak van de zelfevaluatie centraal. Kenmerken van deze aanpak zijn:

- de school (het REC) is zelf verantwoordelijk voor de eigen kwaliteit en voert deze zelf uit
- de aanpak maakt maatwerk mogelijk: wat betreft de inhoud van de zelfevaluatie en wat betreft de werkwijze
- zowel het management als de belanghebbenden (personeel, ouders/verzorgers, leerlingen en partners) worden betrokken
- aan de zelfevaluatie kan een visitatie worden gekoppeld
- instrumenten zijn gedigitaliseerd
- aangesloten wordt bij wat er al gebeurt op het terrein van zelfevaluatie. De school (het REC) hoeft dus niet opnieuw te beginnen
- inhoud en aanpak zijn afgestemd met de inspectie.

Momenteel wordt het zelfevaluatie-kader uitgetoetst.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Cor Hoffmans, die deze activiteit vanuit het project coördineert (ch01@xs4all.nl).

Aprilbrief van de minister

Inleiding

Op 27 januari 2005 heeft de Tweede Kamer gesproken over de evaluatie van WSNS, LGF en GOA. Tijdens dat overleg was er veel commentaar, met name op de bureaucratie bij de indicatiestelling. Daarnaast waren er opmerkingen over de totale structuur van ons Nederlands onderwijs zorgsysteem. Hierover was ook een brief van de onderwijsorganisaties geschreven met het verzoek opnieuw naar de organisatie van de zorg te kijken (zie het artikel van Rob de Koning). Naar aanleiding van het commentaar van de Tweede Kamer en de brief heeft de minister aangegeven dat zij in april een brief zal sturen met voorstellen voor de korte termijn en in september een brief over concrete voorstellen inzake herijking van de zorg. In dit artikel de hoofdpunten uit de aprilbrief. Indien u de brief wilt ontvangen mail dan even naar bovenstaand mailadres.

Indicatiestelling

Een betere structurering en organisatie van het voortraject (inclusief de begeleiding van ouders) zal door de WECraad – voor de zomer - worden opgepakt. Afgestemd met ouderorganisaties zal de WECraad een meldpunt inrichten voor klachten over met name de termijnen van de indicatiestelling. Wijzigingen in de criteria zelf en de herindicatietermijn zijn reeds aangekondigd (zie gele katern nr. 6 – 2005).

De taak van de LCTI wordt teruggebracht tot die van advisering. Hierbij loopt ook een traject om met het project Jong tot afstemming met VWS, bijv. met RIO's en BJ's te komen. Het toezicht op de indicatiestelling gaat naar de inspectie. Aangezien hiervoor de WEC moet worden gewijzigd zal dit op z'n vroegst per 1-8-06 kunnen worden gerealiseerd. Voorts blijft er aandacht voor de kwaliteit van de indicatiestelling, de WECraad en de LCTI trekken hiervoor samen op.

Aanpak gedragsproblematiek

Allerlei middelen komen of zijn beschikbaar: leerlingbegeleiding en rebound-voorzieningen in het VO, schoolmaatschappelijk werk in het PO en 1000 cluster 4 plaatsen in het WEC. Bij al deze regelingen wordt benadrukt dat het van belang is dat er bij de inzet van die middelen wordt afgestemd tussen scholen in het PO, VO, WEC en met gemeenten en jeugdzorg. Projecten als WSNS+ (Bart van Kessel), Leerlingenzorg in het vmbo en pro (Klaas Hiemstra) en Kwaliteit Speciaal (met de regioconsulenten) werken samen met Zorg in en om de School (ZioS) van het project Jong. Doel van al deze samenwerking is om voor alle leerlingen passende onderwijs/leertrajecten te bewerkstelligen. Ten einde inzicht te verkrijgen in de mate van samenwerking en eventueel gewenste ondersteuning worden de komende maanden alle coördinatoren van alle SWV'en en REC's geïnterviewd.

Bekostiging LGF

Ten einde de plaatsbekostiging (residentiële plaatsen) nu goed te regelen wordt voorgesteld te werken met tellingen op de reguliere teldata waarbij het hoogste aantal de bekostiging bepaalt. Voor de noodzakelijke verhoging van de N-factor in het zmlk zijn geen middelen beschikbaar. Wel zijn berekeningen gemaakt, zo kost N=8: 12 miljoen en N=9: 9 miljoen. Voor de schoolsoorten zmlk, IZ en cluster 4 zal het niveau van de materiële instandhouding gelijk gaan lopen met het praktijkonderwijs. De andere schoolsoorten kenden dat reeds.

Andere onderwerpen

De wachtlijsten in het SBO zijn wederom sterk gedaald en uit een onderzoek naar adaptief onderwijs in het SBO blijkt dat leerlingen zowel in sociaal als cognitief opzicht beter scoren.

(onderzoek kan worden opgevraagd via hkeesenberg@vosabb.nl). Voor het SBO wordt een LVS+ ontwikkeld: een leerlingvolgsysteem dat ook een ontwikkelperspectief voor individuele kinderen opstelt.

Er komt binnenkort een beleidsreactie op de evaluatie richtlijn onderwijs - AWBZ.

In september zal de minister een standpunt kenbaar maken over de uitbreiding van de wet gelijke behandeling voor het PO, WEC en VO. Tot slot wordt melding gemaakt van een brief over de wachtlijsten sociale werkvoorziening.

Regelingen Ambulante Begeleiding

In dit artikel wordt ingegaan op de verschillende soorten ambulante begeleiding (AB), de bekostiging en omvang ervan en er worden suggesties gedaan over inzet van preventieve AB.

Er bestaan 3 soorten ambulante begeleiding:

1. Rugzak ambulante begeleiding (RAB), voor kinderen die met een beschikking van de commissie voor de indicatiestelling het onderwijs volgen op een reguliere school voor (speciaal) basisonderwijs of voortgezet onderwijs (vanaf 1 januari 06 – na instemming van de Tweede Kamer - gaat dit ook voor het MBO gelden);
2. Terugplaatsing ambulante begeleiding (TAB), voor kinderen die na minimaal een jaar in een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs het onderwijs hebben gevolgd en niet meer geïndiceerd zijn, worden teruggeplaatst naar een reguliere school (dit geldt ook voor niveau 1 en 2 MBO). TAB geldt voor 1 jaar, zonder verlengingmogelijkheid. Voor leerlingen op een plaatsbekostiging geldt geen TAB regeling, dat zal naar alle waarschijnlijkheid vanaf 1-8-06 wel het geval zijn;
3. Preventieve ambulante begeleiding (PAB), dit geldt voor leerlingen waarvoor met deze vorm van begeleiding kan worden voorkomen dat men in het (voortgezet) speciaal onderwijs zou moeten worden geplaatst.

Bekostiging

- Voor RAB geldt dat vanaf 1 augustus a.s. alle middelen via het meldformulier van het regulier onderwijs (zie gele katern 11/12 7 juli 2004) gaan lopen. De huidige 16,6 fre's voor het (speciaal) basisonderwijs worden uit uitvoeringstechnische redenen verlaagd naar 16 fre's, waarbij de 0,6 fre wordt toegevoegd aan het (V)SO deel materiële instandhouding van de RAB. Voor alle leerlingen die al RAB krijgen, ontvangt de school ook de middelen, zonder rekening te hoeven houden met de teldata (in het februarioverzicht van Cfi werd hier al melding van gemaakt). De zogenaamde T-1 systematiek verdwijnt dus voor RAB.
- TAB- de regeling blijft zoals hij was, via het telformulier en via de T-1 systematiek. Hierbij doet zich geen uitvoeringstechnische problematiek voor, dus blijft er bij TAB sprake van 16,6 fre's. (VO 11,1)
- PAB – Voor een aantal schoolsoorten was reeds in de beleidsregel van 7 juli 2004 (nr. 11/12 blz. 12) het bedrag voor PAB aangegeven. Voor de overige schoolsoorten was er ooit een regeling afgesproken. Deze regeling is echter niet uitvoerbaar vanwege tel-technische redenen. Na een zorgvuldige vergelijking van het totaal aantal AB leerlingen in 2002/2003 en 2004/2005 en een daarbij toegepaste berekening is de volgende tabel ontstaan:

schooltype	Onderwijssoort	PAB per ingeschreven lln
Cluster 2		
Ernstige spraakmoeilijkheden	SO	2,240
Doof	VSO	2,390
slechthorend	SO	2,227
Cluster 3		
Lichamelijk gehandicapt	SO	10,775
Idem	VSO	2,828
Langdurig ziek (somatisch)	SO	0,102
Zeer moeilijk lerend	SO	0,229
Cluster 4		
Cluster 4 scholen	SO	0,818
idem	VSO	1,585

Het gaat bij de toekenning om de ingeschreven leerlingen op de REC-school per 1-10-04 (d.w.z. geen AB leerlingen, die zijn immers op een reguliere school ingeschreven, en de plaatsbekostigde leerlingen).

Vanaf 1 augustus 2006 zullen – als de Tweede Kamer daar mee instemt - de plaatsbekostigde leerlingen ook meetellen, dus bij de teldatum 1-10-05/16-01-06.

Bekostiging van PAB vindt derhalve plaats via de T-1 systematiek.

Inzet PAB

Volgens artikel 8a lid 3c is PAB die vorm van begeleiding die voorkomt dat leerlingen naar het REC-onderwijs worden verwezen.

Daar waar RAB en TAB puur gericht zijn op individuele leerlingen en leraren in hun functioneren in een reguliere school en de ondersteuning bij de uitvoering van het handelings- en eventueel begeleidingsplan (RAB) of succesvolle terugplaatsing (TAB), kan PAB ook breder worden gezien.

In een tabel:

	Rugzak AB	Terug-plaatsings AB	Preventieve AB
Groep	x	x	
School	x	x	x
swv			x

In artikel 28b lid 6f van de WEC wordt geregeld dat het REC de inzet van de PAB formatie moet coördineren en dat men over de inzet van die formatie dient af te stemmen met de samenwerkingsverbanden primair onderwijs (WSNS) en voortgezet onderwijs (VO/SVO).

Als we uitgaan van de telgegevens van oktober 03 en de fre's uit de tabel komen we per REC *gemiddeld* op de volgende beschikbare formatie:
REC cluster 2: 16 fte
REC cluster 3: 6,7 fte
REC cluster 4: 8,6 fte

Aangezien er per REC gemiddeld ca. 8 samenwerkingsverbanden WSNS en 2,5 VO/SVO verbanden zijn is het wellicht de moeite waard om op coördinatoreniveau (clusteroverstijgend) te bezien of er voor een gezamenlijke aanpak kan worden gekozen.

Gedacht kan worden aan:

- Professionalisering (bijvoorbeeld een aantal modules "Help een Rugzakker in de klas"),
- Combinaties in één steunpunt, zoals autisme, informatie over criteria, ambulante begeleiding, trajectbemiddeling,
- Ondersteuning van netwerken interne begeleiding, multidisciplinaire teams (zoals JAT's en ZAT's),
- Vormen van wachtlijstondersteuning.

Conclusie en advies:

Gebruik de PABformatie om binnen de eigen lokale/regionale situatie clusteroverstijgend (!) beleid te formuleren, waarbij ondersteuning en begeleiding van passende onderwijstrajecten voor kinderen centraal uitgangspunt vormt.

Onderwijsverslag Inspectie: aanmoediging of veroordeling

Inleiding

Het Onderwijsverslag 2003 -2004 van de inspectie is over de kwaliteit van het speciaal onderwijs zeer kritisch. De verschillen tussen scholen zijn zeer groot, maar het overgrote deel voldoet niet aan de criteria.

Scholen willen een kwaliteitsslag maken.

Inhaalslag

In het speciaal onderwijs is een inhaalslag noodzakelijk. De rijksoverheid heeft het speciaal onderwijs jarenlang op het gebied van innovatieve impulsen verwaarloosd. Alle aandacht is gegeven aan REC-vorming en indicatiestelling, terwijl er geen enkele aandacht is geweest voor het onderwijsleerproces. Inhoudelijke innovaties, zoals we zien in het vmbo en bij wsns zijn door extra financiële middelen breed ondersteund. Voor het speciaal onderwijs is de afgelopen jaren geen cent uitgetrokken om kwalitatieve ontwikkeling te ondersteunen. De inspectie stelt dat de kwaliteit van het speciaal onderwijs ernstig tekort schiet. Veel scholen scoren zwak in begeleiding, zorg, leerstof aanbod, leertijd en onderwijsleerprocessen.

In het verslag zijn geen voorbeelden genoemd, maar tijdens een gesprek met de inspectie kwamen wel heel vreemde zaken naar voren. Zo werd op een aantal scholen het gezamenlijk overblijven als (effectieve) lestijd gezien; elders werden de pauzes behoorlijk opgerekt. De rekenmethode van "Bosdijk" uit de begin 60er jaren bleek nog heel actueel te zijn.

(v)so voldoende kritisch?

Het heeft geen zin om op de voorbeelden in te gaan, maar je kan wel de vraag stellen of het speciaal onderwijs voldoende kritisch kijkt naar het eigen functioneren. En om deze vraag persoonlijker te maken: heeft de schoolleider voldoende zicht op de kwaliteit van zijn school? De schoolleider, als spil van de schoolontwikkeling en kwaliteitszorg, zal de uitdaging moeten aan gaan.

Kwaliteit Speciaal

Het project Kwaliteit Speciaal wil daartoe scholing van en door het management bevorderen.

Nauwe samenwerking en ondersteuning vanuit de infrastructuur van WSNS+. Actieve ondersteuning vanuit Q-primair. Nauwe samenwerking met het VMBO traject Kwaliteit Leerlingenzorg.

Nauwe samenwerking met de ontwikkelingen in het Praktijk Onderwijs. Stimulering van deskundigheidsbevordering van leraren d.m.v. de WOSO instituten. Op dit moment draait er een klein project met de naam Kwaliteit Speciaal en een budget van 600.000 euro. Het centrale item is Zelfevaluatie. Dat kan alleen een startpunt zijn, maar daarmee is absoluut geen inhaalslag te maken. Zelfevaluatie is geen doel op zich, maar het middel om plannen te maken voor schoolontwikkeling en kwaliteitszorg. Kwaliteit Speciaal heeft daartoe een Zelfevaluatie instrument laten ontwikkelen dat nauw aansluit op de criteria van de inspectie.

Impuls

De minister heeft in de aprilbrief veel vertrouwen in de WEC-raad. Toch krijgt de WEC-raad samen met Kwaliteit Speciaal niet de financiële mogelijkheden om een krachtige impuls te geven aan de schoolontwikkeling en kwaliteitszorg op school niveau. Het is de hoogste tijd voor een innovatieve en financiële impuls, net zoals het vmbo en wsns hebben gekregen.

Geen leerling tussen wal en schip

Trajectbegeleiding in REC-3 Limburg

Inleiding

Hoe zorg je er voor als REC dat elk aangemeld kind optimaal wordt begeleid tot het tijdstip van plaatsing op een school? Dat is één van de vragen die REC-3 Limburg zich stelde om te komen tot een integratie van enkele wettelijke REC-taken en kwaliteitszorg. In het landelijk kader van het project 'Kwaliteit Speciaal' was een beperkt aantal standaarden geformuleerd rond de wettelijke taken van het REC. Gedacht vanuit de verschillende stappen in het traject op de verschillende plekken binnen het REC, heeft REC 3 Limburg een opzet gemaakt van een uitgebreider pakket aan standaarden en indicatoren. Met ondersteuning vanuit het project 'Kwaliteit speciaal' werd dit kader uitgebouwd met concrete ijkpunten per indicator op de eigen maat van het REC: trajectbegeleiding voor cluster 3 in Limburg.

De trajectbegeleiding in REC-3 Limburg is voor ouders vaak de eerste kennismaking met het REC en daarmee een belangrijk visitekaartje. De trajectbegeleider heeft taken op het gebied van het ondersteunen van ouders bij het compleet maken van het dossier voor de Cvl en bij het zoeken naar een geschikte school, binnen of buiten het REC. Alle scholen van REC 3 Limburg verzorgen trajectbegeleiding. Daarnaast is er een centraal loket. Elk kind dat wordt aangemeld, wordt direct gekoppeld aan een trajectbegeleider.

Om ook kwaliteit te leveren, wil het REC een aantal kwaliteitsstandaarden afspreken. En ook goede afspraken maken over hoe ver trajectbegeleiding reikt bij het zoeken naar een geschikte school.

Tiny Meijers-Troquet is REC-coördinator. Binnen het REC is ze ook voorzitter van de Taakgroep Kwaliteit Trajectbegeleiding. In samenwerking met de projectgroep "Kwaliteit Speciaal" is er vanuit de eigen praktijk een kader voor de kwaliteitszorg en zelfevaluatie van deze trajectbegeleiding ontworpen. Het kader bestaat uit tien kwaliteitsstandaarden:

- 1: Het REC waarborgt de onafhankelijkheid van de CvI
- 2: Het REC waarborgt de kwaliteit van de indicatiestelling
- 3: Het REC waarborgt de kwaliteit van een centraal loket
- 4: Het REC waarborgt de kwaliteit van de trajectbegeleiding
- 5: Het REC waarborgt ondersteuning van ouders/verzorgers bij het indienen van een verzoek tot indicatiestelling
- 6: Het REC waarborgt ondersteuning van ouders/verzorgers bij het zoeken naar een school
- 7: De trajectbegeleiding op de scholen waarborgt de kwaliteit van de indicatiestelling
- 8: De trajectbegeleiding op de scholen biedt ondersteuning van ouders/verzorgers bij het indienen van een verzoek tot indicatiestelling
- 9: De trajectbegeleiding op de scholen ondersteunt ouders/verzorgers bij het zoeken naar een school
- 10: De resultaten van de trajectbegeleiding zijn naar verwachting

De standaarden zijn voorzien van indicatoren en verder uitgewerkt in concrete eisen. Op basis van het kader wordt een handboek trajectbegeleiding ontwikkeld. Ook komen er instrumenten voor zelfevaluatie. Het ontwikkelen van deze instrumenten zal plaatsvinden met ondersteuning vanuit het project 'Kwaliteit speciaal'.

Het streven is het komende schooljaar de trajectbegeleiding te toetsen en verder in te richten op basis van de kwaliteitseisen en vervolgens de praktijk te toetsen in een zelfevaluatie.

Voor meer informatie kan men terecht bij Tiny Meijers (t.meijers@srl.nl) van REC-3 Limburg of bij Cor Hoffmans (ch01@xs4all.nl) vanuit het project 'Kwaliteit speciaal'.

Herijking van de zorg in aanbouw

Minister Van der Hoeven werkt op dit moment met een aantal partijen aan voorstellen voor 'herijking van de zorg'. In januari van dit jaar kondigde ze in het overleg met de Kamer deze voorstellen voor de langere termijn aan. Op woensdag 15 juni j.l. lag een uitwerkingsnotitie voor over de maatregelen voor de korte termijn. In het overleg met de Tweede Kamer ging het over het antwoord van de minister op 7 door de Kamer aanvaarde moties en op de vragen en knelpunten die in de zorg waren gebleken.

In de zgn. aprilnotitie doet de minister voorstellen voor vereenvoudiging van de indicatiestelling LGF. Ze stelt voor het toezicht op de indicatiestelling onder te brengen bij de onderwijsinspectie in plaats van bij de LCTI. De notitie gaat nader in op de opvang van leerlingen met gedragsproblematiek. Hierin worden de lijnen geschetst waarlangs een sluitende opvang voor deze leerlingen tot stand kan komen.

In een apart hoofdstuk schrijft de minister over de activiteiten die worden ondernomen om tot de voor september aangekondigde herijking van de zorgstructuren te komen.

De bekostiging LGF is onderwerp van gesprek en afgesloten wordt met reacties op twee recente onderzoeksrapporten ("Wachlijsten speciaal basisonderwijs 2004" en "Adaptief onderwijs in het speciaal basisonderwijs") en met de evaluatie van de richtlijn onderwijs AWBZ en de wet gelijke behandeling chronische zieken en gehandicapten.

Vragen en reacties

In de vragen en reacties van Kamerleden op de notitie van de minister werd enerzijds direct of indirect ingegaan op de aangekondigde 'herijking van de zorg', maar werd ook stilgestaan bij de concrete maatregelen die voor de korte termijn werden voorgesteld. Veel Kamerleden lieten weten dat het in die herijking van de zorg primair zou moeten gaan om de vraag wat kinderen nodig hebben. Ook werd door de meeste Kamerleden aandacht gevraagd voor een goede en structurele positie van ouders. CDA-kamerlid Aasted- Matse gaf de minister in overweging in de herijking de toegang tot het zorgaanbod te harmoniseren. 'Het zou zo moeten zijn dat er sprake is van één keer indiceren voor onderwijs en zorgaanbod.' In haar antwoord aan het Kamerlid liet de minister weten dat inderdaad aan die harmonisatie wordt gewerkt.

Mevrouw Kranenveld van de LPF ziet bij voorkeur een veel snellere en meer eenvoudige toelating geregeld. Zou het niet zo kunnen zijn, vroeg ze de minister, dat bij plaatsing gewerkt wordt met een quick scan. Achteraf kan dan worden gecontroleerd of die plaatsing terecht geweest is. Voor dat idee van het LPF-Kamerlid voelde de bewindsvrouw echter niets. Dat zou voor kinderen, ouders en leraren grote onzekerheid meebrengen. Dat moeten we niet willen.

De door de minister voorgestelde maatregelen voor de korte termijn leverde de bewindsvrouw nog een waslijst vragen op en een aantal voorstellen om onderdelen van de aangekondigde maatregelen bij te stellen. De vragen van Kamerleden gingen o.a. over de sterke groei van de scholen voor speciaal onderwijs in cluster 4 (gedragsproblemen). Een groei van meer dan 20 % is opmerkelijk en verontrustend. Het CDA stelde een nader onderzoek naar die sterke stijging voor. Angelien Eijnsink van de PvdA vroeg zich af waarom er van de extra middelen voor de aanpak van gedragsproblemen en de veiligheidssituatie in de scholen er zo'n groot deel gaat naar het voortgezet onderwijs.

Lambrechts (D'66) stelde voor niet alleen schoolmaatschappelijk werkers toe te wijzen aan de basisscholen in de grote steden, maar alle scholen van die voorziening te laten profiteren.

Passend onderwijs- en leerwerk-aanbod

Over de beleidsvoornemens voor de langere termijn gaf Eijnsink de volgende piketpalen aan:

- Het doel moet zijn: een passend onderwijs en leerwerk-aanbod voor alle kinderen waar ouders en op latere leeftijd leerlingen mee instemmen (in het AO van 27 januari noemde de Tweede Kamer dit plaatsingsgarantie). Passend betekent minimaal een startkwalificatie of een toeleiding naar de (beschermde) arbeidsmarkt, en dat betekent:
- 1 schoolbesturen die samenwerken om zorg te dragen voor een passend onderwijs en leerwerktraject voor ALLE kinderen (dus huidig PO, VO, WEC en BVE)
 - 2 het organiseren van laagdrempelige informatie, begeleiding en advisering van ouders, oftewel komen tot een één-loket functie
 - 3 door de sector gedragen kwaliteitsindicatoren gekoppeld aan een systematiek van horizontale verantwoording
 - 4 een bekostigingssystematiek die flexibiliteit waarborgt en waarbij overhead en bureaucratie tot het meest minimale is teruggebracht

Deze doelstelling en de 4 elementen zijn voor de PvdA de criteria die absoluut herkenbaar moeten worden in het herijkingsverhaal. ("geen kind tussen wal en schip").

Antwoorden Minister

In haar antwoorden aan de Kamer vroeg de minister eerst enige aandacht voor de hoofdlijnen van 'de herijking van de zorg' zoals ze zich nu aftekenen. Het is duidelijk, aldus minister Van der Hoeven, dat we toe moeten naar een globaler regelstelsel.

Langs drie lijnen wordt naar een dergelijke opzet toegewerkt. Enerzijds wordt er gewerkt aan een ambtelijke verkenning van de mogelijkheden in wetgevende zin.

Langs een tweede lijn wordt overlegd met de onderwijsorganisaties en een derde lijn richt zich op de positie van de ouders.

De grondgedachte is in ieder geval dat er meer ruimte geboden moet worden aan de uitvoering van de zorg in de praktijk, ruimte dus voor scholen. In die nieuwe benadering is er sprake van een plicht om doelstellingen te bereiken, het verplicht bieden van zorg. Voor het bereiken van die doelstellingen is samenwerking tussen partijen noodzakelijk. De wijze waarop de doelstellingen worden bereikt, is aan de uitvoerende partijen zelf. Het is in die benadering aan de inspectie om er op toe te zien dat doelen worden bereikt en of dat ook effectief gebeurt. 'We zullen echter moeten oppassen, aldus de minister, dat de ruimte die geboden wordt, niet weer wordt dichtgeregeld met aanwijzingen van de inspectie. Dat geldt in gelijke mate voor de eigen organisaties van scholen, die de geboden ruimte in tact moeten laten en niet moeten beperken door het bieden van stringente kaders. In het overleg dat op dit moment met ouders en ouderorganisaties wordt gevoerd, draait het in belangrijke mate om de vraag op welke wijze de positie van ouders nadrukkelijk kan worden versterkt. Overigens vroeg de minister nog wel even aandacht voor de planning. Het is niet zo dat de voorstellen die in september worden gepresenteerd meteen 'in uitvoering' genomen kunnen worden. Voorstellen zullen nader moeten worden uitgewerkt en in een wetsvoorstel worden gevat.

Naar schatting zal dan pas in 2008 sprake kunnen zijn van uitvoering van de plannen.

Op vragen van de SGP-er Van de Vlies of het niet mogelijk zou zijn de invoering af te ronden nog voor de verkiezingen in 2007, reageerde de bewindsvrouw terughoudend. 'Wellicht is het mogelijk de invoering in fases te laten verlopen. In ieder geval kunnen we ervoor zorgen dat de voorstellen snel worden ingediend.'

Aangezien meerdere Kamerleden vragen hadden gesteld over de middelen die waren toegezegd voor reboundvoorzieningen in het voortgezet onderwijs en de 1000 extra plaatsen in scholen voor speciaal onderwijs (cluster 4) ging de minister nog even expliciet op die voorstellen in.

De reboundvoorzieningen worden ingericht bij het regulier voortgezet onderwijs, ook voor leerlingen uit het havo/vwo. De 1000 plaatsen zijn voor kinderen die niet voldoen aan de indicatiecriteria voor cluster 4, maar de voorzieningen worden wel ingericht in scholen voor speciaal onderwijs omdat zij over de expertise beschikken, aldus de minister.

Het overleg met de scholen die in aanmerking komen, loopt. Zo snel mogelijk zal daarover duidelijkheid worden geboden.

Indicatiestelling

In de voorstellen voor de korte termijn had de minister aangegeven de indicatiestelling in het speciaal onderwijs onder te willen brengen bij de inspectie. Over die maatregel toonden de Kamerleden zich tevreden, met name omdat daarmee uitvoering gegeven wordt aan de motie die Kamerbreed is ondersteund. Overigens moet dat wel in wetgeving worden ondergebracht, liet de minister weten. Van der Hoeven liet weten onverkort vast te houden aan de adviesfunctie van het LCTI, alhoewel verschillende Kamerleden hadden aangegeven geen prijs te stellen op een voortzetting van het LCTI in die zin.

WEC Raad

Een aantal uitvoeringstaken worden door de minister toebedeeld aan de koepel van REC's de WEC-Raad. O.a. zal de WEC-raad zich gaan bezighouden met de inrichting van een meldpunt voor ouders. Niet iedereen in de Kamer is overtuigd van de juistheid van deze keuze voor een pas opgerichte organisatie die zijn sporen in het onderwijs nog moet verdienen. Eijsing (PvdA) vroeg zich af of dat nou wel zo'n verstandige keuze was. Minister Van der Hoeven (gaf echter geen krimp en) verklaarde volledig vertrouwen te hebben in de verse koepelorganisatie voor het speciaal onderwijs.

Speciaal onderwijs

Opmerkelijk was het dat de minister in haar antwoord aan de Kamer aandacht vroeg voor de kritiek van de inspectie op het speciaal onderwijs. Immers in de Kamerzitting over het Onderwijsverslag had geen van de Kamerleden de aandacht gevraagd voor deze stevige kritiek op het tekortschietende onderwijs.

'Ook voor de kinderen in het speciaal onderwijs, aldus de minister, is het nodig de weerbaarheid en leerbaarheid uit te dagen!'

(met dank aan Aat Sliedrecht)

Speciaal onderwijs

De kwaliteit op veel scholen voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs is nog onvoldoende. Bij de helft van deze scholen voldoet het leerstofaanbod niet. Dit komt vooral door een tekort aan passende leermaterialen. Op 8 van de 10 scholen worden de leerlingen onvoldoende systematisch begeleid. De inspectie zal het toezicht op deze scholen intensiveren. (Uit het Onderwijsverslag)

Herijking van de zorg: overleg

De afgelopen maanden hebben vrijwel alle onderwijsorganisaties en de WEC-raad met elkaar gediscussieerd over de wijze waarop de zorg voor leerlingen in de toekomst georganiseerd kan worden. Uitgangspunt hierbij is dat het schoolbestuur voor iedere leerling verantwoordelijk is voor een passend onderwijs aanbod. Dit wordt samengevat in de term: zorgplicht. Deze verantwoordelijkheid vervalt pas als een andere instantie (school of instituut) deze zorgplicht juridisch heeft overgenomen. Geen kind tussen de wal en het schip.

Omdat schoolbesturen deze zorgplicht niet alleen waar kunnen maken, is samenwerking met anderen noodzakelijk. Scholen zullen met anderen (scholen, rec-scholen, jeugdzorg, enz.) sluitende afspraken moeten maken om de zorgplicht echt inhoud te kunnen geven. Van de overheid wordt verwacht dat, als schoolbesturen hun zaken op orde hebben, er een toenemende mate van regelvrijheid wordt gegeven. De meningen tussen de onderwijsorganisaties lopen uiteen.

'Samenwerkingsverbanden VO krijgen een extra budget (€ 14 miljoen in 2005 oplopend tot ruim € 19 miljoen structureel vanaf 2006) om zogenaamde Reboundvoorzieningen in te richten. En de REC's voor cluster 4 (gedragsproblematiek) krijgen 1000 extra plaatsen (€ 15 miljoen structureel vanaf schooljaar 2005/06) om leerlingen met gedragsproblemen op te vangen. Beide projecten hebben als belangrijk doel om de veiligheid in het onderwijs te verbeteren.' (Notitie minister)

Er zijn organisaties die op den duur alleen lumpsum bekostiging willen voor vrijwel alle speciale zorgvoorzieningen.

Anderen vinden het belangrijk dat meer kinderen geïndiceerd worden, waardoor het recht op hulp ontstaat. De overleg is niet afgerond, maar er komt een tussenrapportage die naar de Minister gaat. Deze rapportage is vanaf **half juli** verkrijgbaar op het e-mail adres van deze nieuwsbrief. Onder verantwoordelijkheid van WSNS+ is er een matrix ontwikkeld genaamd: Kwaliteit van leerlingenzorg.

In deze matrix zijn ondermeer handreikingen te vinden om een stevig implementatie-traject in te gaan. Eveneens vanaf **half juli** verkrijgbaar bij het e-mailadres van deze nieuwsbrief. In september gaan de gesprekken verder en kunnen wellicht volgende stapjes worden gezet.

Met dank aan:

Cor Hoffmans
Henk Keesenberg
Rob de Koning(DGPO@aob.nl)
Kees Kuijs

Uitgave: project Kwaliteit Speciaal

p/a Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

070-302 82 14